

מסורת הש"ס

(א) [לעיל כח: וש"נ],
(ב) [שבעות לד: מא: מז:],
(ג) [לעיל כח: וש"נ], (ד) [לעיל
לח:], (ה) ערכין טז.

הגהות הב"ח

(6) תבנונו עליה לדריגא;
(7) וכן אמר ר' לוי;
(8) ר' יוחנן;
(9) דריגא תלמידי וי' דממנה
ליה א"ר אמרין קנל;
(10) אמר ר' חננאל ור' חננאל
מטעיל ענא (למחל)
מורמי ע"י ס"א למבשרא;
(11) בא"ד איני נתון אל
לא שקילת עליי לכבודת
הדבר ואכלני ור' מנסי
למחוק וכו' א"ר אמר
למחוק וכו' א"ר אמר אל
מקניק;
(12) שפא; ד"ה אלא וכו'
(13) תאספספאסא דמארברין קנל;
(14) ר' רבא בשא ור' זוטא;
(15) קאמר רבי יהודה שפא;
(16) ליה ליתבי וכו'
(17) בתרין ג'; (18) תוב; ד"ה
ליתיב וכו' וכמו שחשקה
במשמעות מיהודה;

הגהות חו"י

(א) רשב"ם ד"ה אמרו ליה
כו' והכא איירי שגוה אותם
רמ"ל.

מוסף רש"י

כל מילתא דמתאמרי
באפי תלתא. כשהעלים
אמרו צפני שלשה המגלה
אותה אינו לשון אש, שזה
גילה תחלה דעמו שאם תגלה
איתו אינו חושש, דמידע
ידוע דקופה להגלות, דחברך
חברא אית ליה חז המגלה
לחבירו חז לחבירו עד שידע
(ערכין טז.).

מוסף תוספות

א. דקתני היה בגליל
והחזיק ביהודה אינה חזקה
הא יהודה ויהודה היא
חזקה אלמא מחאה שלא
בפניו היא מחאה. רש"י.
ב. שאם היתה נשבעת
המעצער זקוק לבא
ולמחות, רבנן יונה.
ג. לאו משום דס"ל כרבה
שהמחאה נשמעת למרחוק
כמו החזקה [אלא] ש"מ
נשט מוס' ה"ה"ז.

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

לפ.

עין משפט
נר מצוה

פח א ב ג ד מיי פ"א
מהל' טוען ונטען הל' ו
ופ"ו הלכה ד סמג עשין זה
טוש"ע ח"מ סי' קמו סעיף
ג וסי' עט סעיף יא:
פח ה מיי פ"א מהל'
טוען ונטען הל' ח
טוש"ע שם סעי' א:
צ ו מיי פ"ו מהל' דעות
הלכה ה סמג לאזין ט:

רבינו גרשום

הכי לא מיתה ואין מחזיקין
בנפשו. לא הויה מאכל
בעלמ' קאמר אבל
כימר ליה למחר תאבעיה
כדיאנא מחר מאתה קרימ
דו דאן דענו למחר. א
מאכלו לא תימור. לא
דמחיתו אמר בו וזבוי ה
קאמר לא תימור ליה ולא
הויה מאתה מחזיקין. לא
ר פפ רדא הויה מאתה
דחבי מר ליה המעטע
לעים לדידיה לא תימור
ליה לא תאמריני אימור:
אמור ליה הניעים מעט
לא אמרין לא תימור
דמחית. אמר בו וזבוי ה
קאמר לא אמרין ליה ולא
מאכל. אמר מאתה אמר
תיפוק כלו שותה כלומר
תציא: דבר פמיכל שות
א. שותה. אמר בו וזבוי
ה. קאמר מר ליה תיפוק
שותה לא הויה מאתה.
ואק אמר מאתה המעטע
לעים מר שותה דחשב
דבעיה מסתח אוהורי ליה
לא תימור ליה וזבוי ה
אוצא: דבר מאתה ואמור
מפירות תיפוק הקרקע. ואי

רב פפא אמר לדידיה לא תימרון לאחריני תימרון. נראה לר"י דרב פפא אית ליה שפיר דשמואל דאמר לעיל מיחא בפני בני אדם שאין יכולין לומר לו לא הוא ממאה דהתם מיייר בחולה וחקן שלעולם לא ילך למקום שמחזיק שם אבל הכא ילכו למקום המחזיק ויגידו לבני העיר ואמרו לו והוא מחזק: **מחזק: אלוהבתי ולימחתי:**

מחאה: לית'ב אדוכתיה ולימחה.
מימה אלפרין מר' יהודה לסעיפה
מרצנ דמוכ לעיל דסברי מחאה
של בפינו הוא מחאה^א ואור"י דרב
היה טועה וס"ד דכל מקום
שהחוקה נשמעת גם המחאה נשמעת
וכמו שהחוקה (ש) מיהודה לאספמיא
ה"ג מחאה ואפילו הכי א"ר יהודה
שיבא בפניו ומחאה ורבנן סברי אפי'
מיהודה לגליל אין החוקה נשמעת^ב
לכן לא היו חזקה אבל מיהודה ליהודה
נשמעת והיו חזקה עד שיבא בפניו
וימחה ולכ"ע של בפינו לא היה
מחאה רוב נחמן דלאיטריך לשוני
עלה טובה קמ"ל ולא שייך ליה דלא
מצי למיכת אדוכתיה לפי שהמחאה
אינה נשמעת אלא באותה מדינה^ג
משום דלכסי תקשי ליה אמאי ממריך
רבי יהודה לבא לפניו ילק' עד המדינה
שהמחזיק שם וימחה לדמלא קמני
ויבא לשנה אחת וימחה וידיעהו
משמע עריך דלא לפניו כדפרישית:
ד' מבכר דבר סבירא ליה הא
אמר רבא מחאה שלא בפניו.

עצה טובה קמ"ל ולא גר' והא' אמר רבא אמר ר"נ:
די מדקא מותיב ליה
דלא סבירא ליה דמחאה שלא בפניו הויא מחאה
שלא בפניו הויא מחאה בתר דשמעה מרב
ר' יוסי בר' חנינא לתלמידיו דר' יוחנן אמר להו
מחאה בכמה ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן מחאה
מר ר' יוחנן מחאה בפני שלשה לימא בדרכה בר רב
רבה בר רב הונא וכל מילתא דמתאמרא באפי תלתא
לית

ה' דמשמע ^(א) לא אמרי' ליה אכל לאחריני אמרי מדלא אמר לה
לא לאחרים: שופא. דיבור כמו שותא דיוקא בשוקא או דאבוא או
ירו ליה לא מפקי' שופא. לא קאי אהיכל דאמר להו לא תפיק לבו
וידעו ליה שום דיבור ומילתא בצפי נפשיה הוא ^(א) וכגון שזר אותם
מדלא הויה מחאה דהא קאמרי כו' דמשמע לא לו ולא לאחרים: אמר
לא עלוי דלינא שאינה מוטלת עליו ^(ב) לברר וגם אינו מפקיד אר
אל לבו שקבל ^(ג) הדבר עליו לבסותו והלכך אינו צריך למחות בצפי
דלא מוחה ממחאה ליה מידי מהני מילי למחזיק וזו אמרו לא מפקינ
תא דלא הויה מחאה וכן פסק ר"ח: ה"ג אמר רבא אמר רב נחמן
קומות כן. והכי פ' כי שמעה רבא מרב נחמן להך מילתא דאמרינ
הוא דקאמר אמר רבא אמר רב נחמן וגם מפרש הקושא אחר כן
בפניו אלא מכיון שמעיה שלא בפניו הויה מחאה שהרי יכול הדבר
לחם שמעיה זה לכהן: איסיבא רבא לר"ג אמר רבי יוחנן: ורי
הוא מחאה אלא דאמר מיהו לא לרשא גמילי איסור: ורי

יִרְיָה אֶלֶף כְּדִמְפָּרֶשׁ שָׁנָה שִׁיחָא כו' וְטַעְמָא דְחֻזְקָא לְיִרְיָה מִשּׁוּם דְּנָה וְכִן הֶאֱרִיכוּ שְׁלֹשׁ שָׁנִים שְׁפַעְטִים הִשְׁמַעְרַעַר חֻזְקוֹ מֵהֶלֶךְ שָׁנָה וְלֹא לְשַׁעַת חִירוֹם וְחֻזְקָא בְּפִינֵי מִיד הוּא חֻזְקָא הוּאִיל וְלֹא מִיחָא מִיד דְּרַבָּא דְּוָקָא קֶאֱמַר ^(ט) שִׁבָּא הִמְעַרְעַר עֲמָו וְיִמְחָא בְּסוֹף ג' בְּפִינֵי שֶׁל בְּפִינֵי לֹא מִיחָא חֻזְקָא. וְאֵעִיג' דְּלִרְבִּי יְהוּדָה הוּא חֻזְקָא בְּהִי לֹא יִרְכּוּ אֶלֶף מִתּוֹךְ שְׁאִינֵי יִכּוּל לְמַחֲוֹת בְּאַסְפִּמְיָא גַם הַמְחִיזִק לֹא יִכּוּל מִמְּחָא בְּמִסּוֹם שֶׁהוּא שֶׁסּ וְאִם יֵצֵא הַדְּבַר לְאַנְשֵׁי יֵצֵא לְמֵה לִּיָּה לְמִיָּה אֲסִפְיָא וְלִימְחָא בְּפִינֵי עֵדִים שְׁהִי יִכּוּלִין לֵבֵל וְלֹא ^(י) בְּסוֹף ג' רְבוּמֵי מִיד הַמְחִיזִק שֶׁאִם יִמְחָא בְּמִסּוֹמוֹ וְלֹא יִלָּךְ וְיִוִּילֵי עֲבָשׁוּ מִיִּדוֹ מִיחָא לֹא דוֹקָא מִתְרִין לִיָּה רְבִי יְהוּדָה לֵבֵל אֶלֶף הֵי קֶאֱמַר לֹא אֲמַר אֶלֶף הַקּוֹל וְיִוִּדְעוּהוּ בְּשָׁנָה שְׁנִי וְיִמְחָא בְּחֻחֶלֶת שְׁלֹשׁ וְיִוִּלֵּל הַדְּבַר לֵבֵל הֵו עֲמָו לֵבֵל בְּסוֹף שְׁלֹשׁ וְיִקָּח קִרְקַע וּפִיִּרֹת מַעֲכָשׁוּ בְּלֹל דִּין סֶק רַבָּא הִלְכְּתָא הֵי: וְמִשְׁנֵי בְּזַר דְּשַׁמְעִיָּה מִרְצ נַחֲמָן. וְחִיָּךְ לוֹ מִסָּה. בְּפִינֵי כְּמֵה בְּנֵי אֶדָם: כֵּן מִלְּתָא. שֶׁל גִּנְזָא: דְּמִתְאַמְרָא בְּכָפִי מִלְּתָא וְאֵל כְּדִמְפָּרֶשׁ צַעֲרִין בִּישׁ צַעֲרִין ^(יט). מ"ט חֲבֵרָא חֲבֵרָא אִית לִיָּה וְאֲמַר שֶׁלֶכֶךְ גְּבִי מִתְּחָא נְמִי מִלְּתָא דְּעִבְדָּא לְאַיְגִלוּי בְּעִינִן כְּדִי שִׁיחָא הַמְחִיזִק יָי מִלְּתָא דְּהָא אֲפִי: בְּתֵי עִבְדָּא לְאַיְגִלוּי הוּאִיל מִתְּחָא בְּפִינֵי שְׁנִים וְלַעֲנִין

זאן לא אמר למחר תצטעג ליה דדיינא ומפיסקנא מיידה אלס פלוגי זאן
בגולונותא לארעאי בגולונותא בלכד הרי הוא כמות פגם בחבירו ולא
בכחמוסר עדות ואינה מחאה כן פר"ח. ל"א שמעתי משמועת רבי יעקב
בבב יקר ועיקר פלגיא גולנא הוא ואפי' הזכיר על קרקע זה שמחזיק

ללא מחאה היא שהרי לא מיחה מחמת עצמו והרי הוא כמי שאמר פלוני ממוזיק בקרקעות של אחרים ולפוגמו ממוזיק ממוזיקין ולא לערער שהרי אינו מזכיר שהוא שולל אלא פירש דקאכיל לגלגל ארעאי בגולנותא הרי מיחה מחמת עצמו והודיע שפסקעט שלו ממוזיק בצעולה והוא מחאה ואע"ג דלא סיים למחר תבענא ליה דדינא ופירוש הוא למאי דקאמר דקאכיל לגלגל ארעאי בגולנותא: **אמר** לעדים לא תימרו ליה מחאה זו: **אמר** רב זביד הא לא אמרו ליה עדים תו: רב פפא **אמר** לעולם מחאה היא דהיינו קאמר להו לעדים לדדיה לא תימרו אלא לגלגל ארעאי בגולנותא וכוון שיאמרו לאחרים ויחזרו אותן אחרים ויאמרו לו דחבך חבצלא אית ליה כו': **אמרו** ליה לא **אמרינן** ליה: לא קאי אהיכל דאמר לכו לא תימרו ליה דהא לרב זביד אמר אפי' שמקו לא היא מחאה וכל שכן היכל היכל שהשינו כדצריזי אלא מילתא דאפי' נפשיה היא וקאי אהיכל דאמר להו מחאה גמורה ואיזו לומו לכו והם ענוהו לא אמרי' ליה ולא חזר ומיחה אחרי כן צפני עדים אחרים:

רַבָּא לֵרֵב נַחֲמָן מִכְּלָה
 (וְהָאִמְרַר רַבָּא מִחָא
 נַחֲמָן סְבֵרָה אִשְׁכְּחִין
 מִי אִמְרַר (ו) ר' יוֹחָנָן
 הַבְּפִנִי שְׁנֵימ ר' אֲבָהוּ
 הוֹנָא קָא מִיפְלָגִי (ז) דָּא

לְאֶחָדֵיהֶם אָמְרִין כו'. רב פפא קא דייק לא תימרו ליה לא אֲמַרְיָן תימרו: לא תיפוק לכו שותא. לא יאז דבר מפיקס דמשמע לא לו דלמנא (סוכה דף טו): אמר רב צביד הא קאמר כו'. ואינה מחאה: ושותא דהתם כי'ע לא פליגי דלא הויה מחאה צין אהדרו ליה צין לא ללאתר לו והם אמרו לא תפיקין שותא אמר רב פפא הכא ודאי מודיי' **ב' הונא דביה דר' יוסע.** האי נמי מחאה הויה דכל מילתא דלא תאמורא לא לא אומרה אמר לה צניי אדם ולאו אדעמיה כלומר אינו נגיד שותא בכולהו הויה מחאה בר מדאמר להו הממחה דלא תיפוק לכו **ב' וועג** דלעותביה רבא לרב נחמן שיטת גמרא היא בהרבה ציה אמר רבא אמר רב נחמן אייתיביה דך מייבשת ורב אשי שקדור גגה ששהקשו: מחאה שלא בפניו הויה מחאה. ולא בעינן שיטת שולחו למי' ללצא לאזניו ופס' לא ידע הממחה ממחתו של מערער לא חישיין קשיא דאפרקין מקיפא דהא מרישא דהא אוקימנא מחאה שלא בפניו **ב' וועג** דרבי יהודה לאו משום דתלת שני מייזדהר איינש שציק איינש דאכלי ארעיה בלא רשותא אפי' שעה אחת ושתיק אליו יבא ערעור שלו לאזניו עד ג' שנים ולאפלוגי את"ק אתא דלא חישיין ממדלי טעמא באספמיה ^א לקמן בפרקין [מא]. ויבא לשנה אחרת. קס' ממחויק אלמא מחאה שלא בפניו לא הויה מחאה והלכך חוקה שלל' אקבירא ליה כרבי יהודה דר' יהודה מצריכו ליתן ולערער ולרצא לא להאשימו ואי פ"ד. דאין תריך לשלוח שנים למחויק בעדים אללי' עד מקום המחויק ואו לשלח שולחו למחויק בפניו: לייבא אדוכותיה: ומשני ענה טובח קמ"ל דניישי. הוא עצמו ושקול קרקע והפירות אכלל המחויק יוציא ממנו בטורח דקשה גזל הנאכל [וחיין פט. דלר' ג' שנים אלא כדי שאם יהיה המערער באספמיה ומשהחויק לאזניו של מחויק בסוף שנה שלישי' ואו יש הנאה למערער שאם יודעברים: והוא אמר רבא מחאה שלא בפניו הויה מחאה [לח]:

(א) צ"ל לא אמרו וכו' אלא כדי שיהא באקספמיא וכו' משום שמקום וכו'. (ב) נראה דצ"ל ואי מתאמרא וכו'.